

Til

Ingmar Nordanger

Mykingvegen 260
N-5913 EIKANGERVÅG

Att.:

onsdag 12. juli 2023

Plan for anlegg og drift av jordtipp, gnr. 209/3 i Alver kommune

BESKRIVELSE OG FORMÅL

Områdebeskrivelse

Det dreier seg om et område på omtrent 25 dekar på Høiland i Alver kommune. Området består av et dalføre som skrår svakt mot nordøst, og ender i et skogkledd myrområde. Det er uregulert og avsatt til *LNF spredt næring* i kommuneplanen. Markslag er *fulldyrka jord* og *innmarksbeite*, men det fulldyrka arealet er ei tidligere dyrka myr som er i ferd med å gå ut av produksjon grunnet myrsvinn. Der er nå fjell i dagen flere steder, og det fulldyrka arealet er ikke lengre mulig å drenere med vanlig grøfting. Heving av terrenget blir dermed den eneste måten å beholde dette området på som et produktivt jordbruksareal.

Berggrunnen i området er hovedsakelig gneis og granittisk gneis, med et smalt belte av kvartsitt som deler feltet på midten. Harde bergarter som forvitrer langsomt og gir et surt og næringsfattig jordsmonn. I nasjonal løsmassedatabase er hele området karakterisert som bart fjell (*områder som stort sett mangler løsmasser, mer enn 50 % av arealet er fjell i dagen*). Dette er nok ikke helt rett, men indikerer i alle fall et svært grunnlendt jordsmonn. Området ligger over marin grense, og dermed uten fare for forekomst av marin leire. Norges Geologiske Undersøkelser har ikke registrert drivverdige mineralressurser i området.

Søk i miljødirektoratets *Naturbase* viser at området ligger utenfor aktsomhetssoner for flom og skred.

Prosjektbeskrivelse med formål

Tiltakshaver er grunneier og bonde Ingmar Nordanger, og formålet med tiltaket er å gjendyrke/nydyrke området til lettbrukt fulldyrka jord ved hjelp av tilkjørte jordmasser.

Areal og fyllhøyder går frem av vedlagte situasjonsplan og profiltegninger. Det aller meste av arealet vil ha en fyllhøyde mellom 1 og 2 meter, og maksimal fyllhøyde vil være 3 meter ferdig seget masse. 2 meter gjennomsnittlig fyllhøyde, vil gi et totalt volum på 50 000 m³ ferdig seget masse.

Det er behov for ny avkjørsel, og søknad er sendt Vestland fylkeskommune.

Det blir også behov for 200 meter ny jordbruksvei i grensen mellom gnr. 209/2 og 209/3. Veien vil ha stor jordbruksnytte for begge bruk. Egen søknad om denne veien vedlegges.

Jordtippen vil anlegges med vei rundt hele feltet, samt vei langs midten av feltet. Disse veiene vil være nødvendige i anleggsperioden for å få plassert massene, men vil også beholdes som driftsveier for senere jordbruksdrift. Veien i midten kan dekket med et tynt lag jord, og vil da fremstå som kun to hjulspor. Driftsveien langs sørsiden vil også kunne gi tilkomst til skogområder på gnr. 210/2

Bilde 1. Tiltaksområdet fra sør. Avgrensning mot nord antydnet med hvit stipla linje. Foto: NLR Vest .

Arealet avsatt til LNF spredt næring i kommuneplanen følger den gamle jordbruksveien mot nord og vest. For å få gunstig helning på det nye arealet, vil det være tjenlig å la oppfyllingen gå noen få meter opp i tilgrensende innmarksbeite. Derfor er omsøkt areal et par dekar større enn arealet avsatt til formålet.

Det er svært lite stedegen matjord av verdi innenfor tiltaksområdet, men i kantene vil det finnes noe god mineraljord som skal tas vare på, mellomlagres og gjenbrukes som toppdekke ved avslutning av tippen. Tiltaket vil gi en velarrondert og lettdrevet fulldyrka teig på 25 dekar, like inntil driftsbygningen på bruket.

DRIFT

Jordtippen skal anlegges og drives i tråd med "Tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt" fra 1989, samt i tråd med faglige tilrådinger fra håndboka *Jordmasser – fra problem til ressurs*, fra Norsk Landbruksrådgiving og NIBIO 2018. Den praktiske driften av tippen skal skje i regi av **Ingmar Nordanger Maskin**, org. nr. 974 430 746. Tiltaket vil deles inn i to felt, hvert på ca. 12 – 13 dekar. Når første delen er ferdig oppfylt, skal denne ferdigstilles og tilsås parallelt med at en begynner å fylle opp del 2.

MILJØHENSYN

Forurensa masser og fremmede arter

Det skal kjøres inn reine jord- og steinmasser, som tilfredsstillers krav til klasse 1 i veileder TA 2553/2009 *Helsebaserte tilstandsklasser for forurensa grunn*.

Jordmassene er tenkt å komme fra et lite antall utbyggingsprosjekter. Blant annet har tiltakshaver vært i kontakt med Statens vegvesen med tanke på å ta mot masser fra utbygging av gang- og sykkelvei langs E39 fra Vikane til Eikangervåg. Positivt svar fra prosjektleder vedlegges.

Tiltakshaver skal etablere et system for kontroll av mottatte masser, i tråd med anbefalinger i håndboka "Jordmasser – fra problem til ressurs" fra NLR/NIBIO. Det skal sikre at utbygger på samtlige uttaksteder har vurdert mulighetene for forekomst av forurensa masser i tråd med forurensings-forskriftens § 2-4. Det samme gjelder mulige forekomster av fremmede arter, iht. forskrift om fremmede organismer § 24.

Det understrekes at på areal med intensiv grasdyrking vil ondarta ugras være mulig å kontrollere, jfr. miljødirektoratets rapport *Handtering av løsmasser med fremmede, skadelige plantearter* fra 2018.

MOTTAKSKONTROLL

Oversikt over hvor massene kommer fra

Søk i databaser over forurenset grunn, samt kommunale aktsomhetskart
Egne undersøkelser på stedet

Påse at tiltakshaver har utført lovpålagte undersøkelser og vurderinger av massene

Skriftlig bekreftelse
Kreve analyser ved mistanke

Egenerklæring fra transportører (lasslister)

Visuell kontroll av massene etter hvert som de kommer inn

Bom eller annen sperre ved innkjøring til tipp

Rutiner for avvik

Prøvetaking
Fjerning til godkjent mottak

Eksempel på system for mottakskontroll. Fra handboka "Jordmasser – fra problem til ressurs"

Kulturminner

Det er ikke registrert fredede kulturminner på, eller i slik umiddelbar nærhet av prosjektområdet at de vil kunne bli påvirket av tiltaket.

Naturtyper og naturmangfold

Det er ikke registrert verdifulle naturtyper, eller rødlista arter innenfor tiltaksområdet. Det nærmeste er et område med *Gammel boreal lauvskog* i Baståsen vest, ca. 600 meter øst for tiltaksområdet. Her er det også registrert flere arter av nasjonal forvaltningsinteresse.

Friluftsliv og turveier

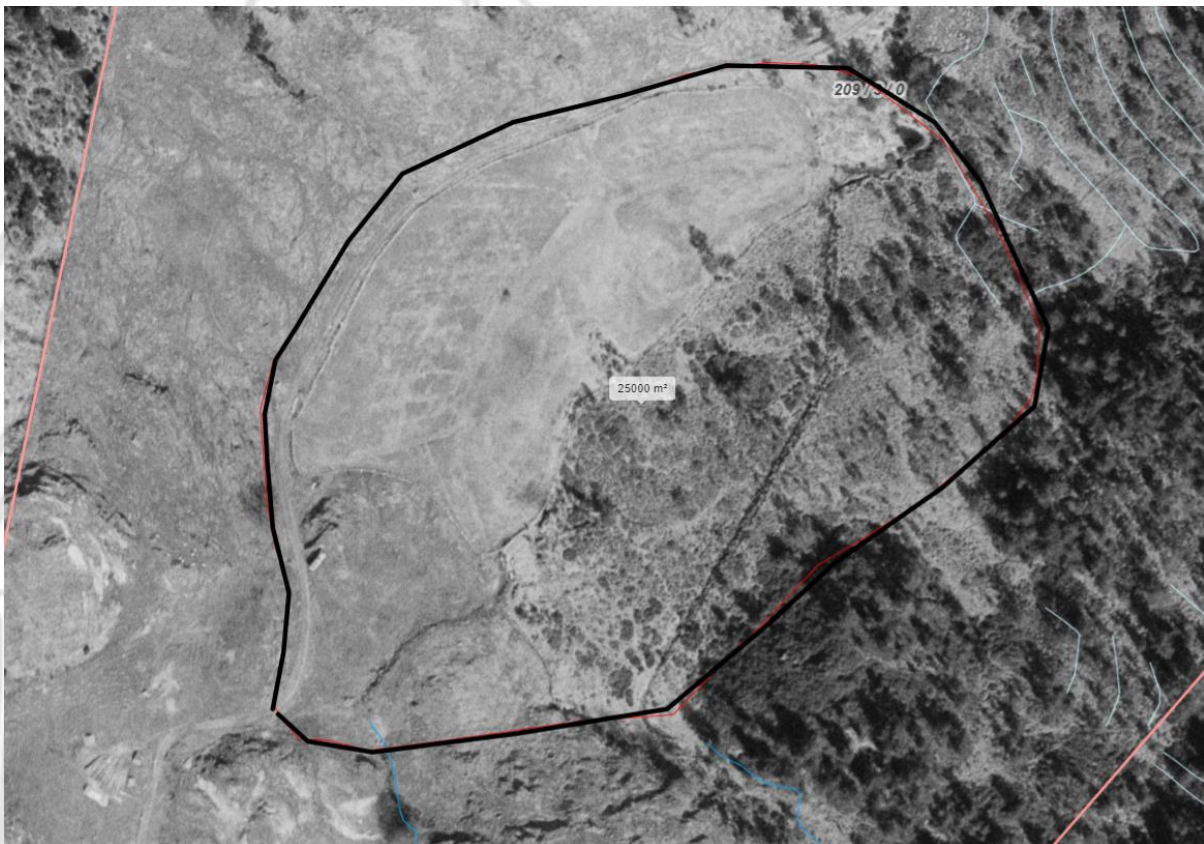
Tiltaksområdet kommer innenfor et kartlagt friluftsområde, *Baståsen* ID: FK00012990, som er karakterisert som et *Viktig friluftslivsområde* av typen *Nærturterreng*. Til det er å bemerke at tiltaksområdet i sin helhet består av jordbruksareal (innmark) hvor det ikke er fri ferdselsrett. Det er også slik at ferdsel hovedsakelig foregår langs tilrettelagt fortrute fra parkeringsplasser langs E39 og Hindenesvegen, langs Baståsen og til Mykingvegen i nord. Denne ruten går 300 meter lengre øst, og tiltaket vil derfor ikke ha noen som helst innvirkning på utøvelsen av friluftsliv i området.

Bekker og vassdrag

Nærmeste vassdrag er bekk med elvid 064-56-1, og ligger 150 meter fra enden av tiltaksområdet. Bekken er en del av vassdragsnummer 064.71, *Steinslandsvassdraget* og ender opp i Osterfjorden ved Eikanger. Ifølge *Naturbase* har Kystvannforekomsten *Eikangervåg* miljøtilstanden *dårlig*, og tilførselsbekker *svært dårlig*. Dette antas å ha sammenheng med punktutslipp fra kontaminerte områder og nedlagte industriområder nede ved E39.

Dårlig miljøtilstand i vassdrag og kystvannforekomster setter krav til ekstra aktsomhet ved tiltak som kan ha innvirkning på miljøtilstanden i vannforekomstene.

I *Naturbase* er bekk 064-56-1 tegnet langt inn på det fulldyrka arealet. Dette er feil. Bekker som kommer fra myrområder ved Høgaberget sør for tiltaksområdet, ble lagt i rør ca. 1980, noe som bekreftes av eldre flyfoto fra hhv 1979 og 1981. Nyere flyfoto viser at dreneringstilstanden er blitt såpass dårlig at overflateavrenning nå begynner å ta de samme veiene som tidligere bekkefar.

Flyfoto av tiltaksområdet i 1979. Bekkefar og åpen kanal viser tydelig- Kilde NIBIO Gårdskart

Tiltak mot avrenning

Det er ikke mulig å eliminere alt av avrenning, verken fra et jordbruksareal eller fra et planeringsfelt, og en må derfor fokusere på begrensende og avbøtende tiltak. I de fleste tilfeller vil det aller viktigste være å ta hand om overflatevatn og sigevatn fra høyereliggende områder. I dette tilfellet vil ny jordbruksvei rundt feltet danne effektiv avskjæring mot høyereliggende terreng i sør og i nord. Dermed vil det kun være nedbør som faller rett på tippet som kan skape avrenning.

Eventuell partikkelavrenning vil gå til en robust resipient i form av et skogkledt myrområde mot nordøst. Dette myrområdet ble grøftet en gang mellom 1967 og 1979, og avrenning går mer eller mindre rett mot nord. Myrområdet er helt flatt, og grøftene er nå delvis gjengrodd.

Avstanden fra kanten av tiltaksområdet og frem til bekk blir dermed i realiteten minst 200 meter. Når avrenning må gå gjennom en vegetasjonssone som består av skog, kratt, lyng og mose over en strekning på 200 meter, før det kommer til åpen bekk, er det usannsynlig at bekken vil kunne bli påvirket av partikkelavrenning. Det vil derfor ikke være nødvendig med andre særlige tiltak for å ta hånd om slik avrenning.

Når avrenning ledes ut i vegetasjonssone, vil en få effektiv rensing av partikler, jfr. Bioforsk rapport nr. 22/2007 *Vegetasjonssoner bidrar til renere vann i vassdrag og innsjøer*.

Rapporten fastslår at "vegetasjonssoner er effektive til å holde tilbake jord og næringsstoffer i overflateavrenning fra landbruket.". Rapporten viser til at renseseffekten kan være opptil 97 % for partikler, og anbefaler at vegetasjonssoner får en bredde på 5-10 m.

I tillegg til partikkelavrenning, vil både et jordbruksareal og en jordtipp kunne være en kilde til avrenning av næringssalter, særlig fosfor og nitrogen. Dagens jordbruksareal er vassjukt, og kan kun brukes til beite. Vassjukt jordbruksareal slipper ut mer næringssalter enn tilsvarende godt drenerte, og dessuten vil slike areal kunne ha til dels store utslipp av lystgass (N₂O). Dagens tilstand og dagens utslipp av næringssalter må også være en del av totalvurderingen.

Et enkelt og svært effektivt tiltak for å redusere avrenning er å så til planeringsfeltet med f.eks. raigras underveis i arbeidet. Det vil både redusere avrenning og begrense oppslag av ugras, samtidig som feltet vil se mer tiltalende ut for naboer og forbi passerende. Dette er særlig aktuelt dersom arbeidet går over flere vekstsesonger.

Ras og utgliding

Fyllhøyden er svært liten, og feltet rammes inn av terreng på tre sider. Mot nordøst vil oppfyllingen skrå svakt nedover til den møter eksisterende flatt terreng. Det oppstår dermed ingen risiko for ras eller utgliding som kan medføre skade.

FERDIGSTILLING OG ETTERBRUK

Terreng og landskap

Tiltaket vil kun medføre en mindre endring av terrenget, og er av såpass lite omfang at en ikke kan snakke om noen effekt på det generelle landskapsbildet. Hele feltet skal avsluttes mot eksisterende terreng på alle sider med slakke skråninger og mjuke overganger. Nedbørfelt og avrenning vil ikke endres.

Jordkvalitet

Arealet skal ferdigstilles til fulldyrket jord iht. krav i arealklassifiseringssystemet AR5, punkt 4.7 *Jordbruksareal på påfylte masser*. Topplaget skal i tillegg ha en kvalitet som er i tråd med anbefaling i faglig veileder fra NLR/NIBIO *Jordmasser – fra problem til ressurs (side 67 i ny utgave fra 2022)* Dette oppnås først og fremst ved å skave av eksisterende matjordlag der det består av mineralholdige masser, mellomlagre og gjenbruke det. I tillegg vil en legge til side alt av egne masser som kommer inn, og bruke disse til å supplere den stedegne matjorda.

Drenering

Målet er å skape et mest mulig selvdrenerende areal, med hjelp av drenerende undergrunnsmasser og hensiktsmessig overflateforming. Om det likevel blir nødvendig med grøfter i tillegg, skal slike anlegges fagmessig, etter egen plan fra kompetent fagperson. Alt av drensvatn vil gå mot nordøst, slik som i dag. Resipienten er robust, i form av skog og utmark, før vatnet når frem til vassdrag.

Etterbruk

Etter ferdigstilling skal feltet drives som et vanlig eng- og beiteareal innenfor gjeldende regelverk. Søknad om løyve til nydyrking av den delen av området som består av innmarksbeiter vedlegges.

ANLEGGSTART OG TIDSRAMMER

Tiltaket vil starte opp så raskt tillatelse blir gitt, - mest sannsynlig i løpet av våren 2024, og anlegget er tenkt ferdigstilt senest våren 2027. Med unntak av ei smal stripe utenfor eksisterende jordbruksvei, er tiltaket i tråd med arealformål LNF spredt næring i kommuneplanens arealdel. Resten av området er LNF, men med en tidsramme på tre år og formål nydyrking, skal det ikke være behov for dispensasjon fra arealformål LNF i kommuneplanen for denne mindre delen av tiltaket.

Tiltaksområdet er godt skjermet og der er ingen naboer. Det er ikke behov for innskrenkinger i driftstider inne på tippen.

AVKJØRING OG TRAFIKALE HENSYN

Innkjøring av masser vil i hovedsak komme fra E39 i sør, og vil da gå forbi Eikanger skole. Innkjøring av masser må derfor begrenses i tiden rundt skolens daglige start og avslutning. Det er ikke fortau eller gang/sykkelsti ved avkjørsel fra Mykingvegen. Fartsgrensen er 50 km/t. Søknad om etablering av ny avkjørsel er sendt til Vestland Fylkeskommune.

AVTALER

Grunneier vil selv stå ansvarlig for drift av tippen. Det vil bli inngått skriftlige avtaler mellom grunneier og alle leverandører av masser.

Norsk Landbruksrådgiving Vest SA

Trygve Torsteinsen
Rådgjevar jordbruk
+4798245845